

Structural Interpretive Model of Factors Influencing Football Players' Ethical Decision-Making

Ayoub Sangsefide¹, Keyvan Sabani Moghadam^{2*}, Esmaeil Sharifian

1. PhD student in Sports Management, Faculty of Physical Education, Azad University, Borujerd, Iran
2. Assistant Professor of Sports Management, Razi University, Kermanshah, Iran
3. Associate Professor of Sports Management, Shahid Bahonar University, Kerman, Iran

Received: 20/10/2022, Revised: 15/05/2023, Accepted: 20/05/2023

Abstract

The aim of this study was to provide structural interpretive model of factors affecting the ethical decision making of soccer players. The statistical population of this research was made up of the players of the Premier League of Iranian football. In the qualitative phase, 15 players were selected based on theoretical saturation and purposive sampling method, and in the quantitative phase, 196 players were selected based on Morgan's Table using convenient sampling method. A semi-structured interview was used to collect data in a qualitative study, and a questionnaire was used to collect information in a quantitative study. In order to check the audit of the research, the indicators of credibility, transferability, reliability and verifiability were used, and to analyze the data of the qualitative study, coding was used, and the interpretive structural analysis method (ISM) and ISM software were used for the quantitative study. As a result of qualitative data analysis, 74 final concepts, 14 sub-categories and five main categories affecting ethical decision-making were identified. As a result of the quantitative data analysis, it was found that the factors affecting ethical decision-making at the level of sub-categories consist of four layers, and among these, the organization environment, the professional environment, the living environment, the legal environment, and the fundamental values are among the most fundamental. They were layered. This result shows that in order to move in the complex path of ethical decision-making of football players, at the beginning of the path, the organizational, professional, life, legal and fundamental values needed by this phenomenon must be created.

Key words: Ethical Decision-Making, Unethical Behaviors, Football Sport, Interpretive Structural Model.

* Corresponding Author: Keyvan Sabani Moghadam, Tel: +98- 9185738576, E-mail:

How to Cite: Sangsefide, A; Sabani Moghadam, K; Sharifian, E; (2023). Structural Interpretive Model of Factors Influencing Football Players' Ethical Decision-Making. *Sport Management Studies*, 15(81), 213-238. In Persian.

Extended Abstract

Background and Purpose

In sports, the higher the level of unethical behavior, the more unethical behavior spreads, and this has irreparable consequences for the sport (Gondim & Aisme, 2019). In addition to the aforementioned behaviors, another unethical behavior that is less addressed in professional sports is unethical decision-making (Jentila Milovanovic, Pisot, Pianko, & Launc, 2022). Ethical decision-making is the process of generating and implementing unethical decisions that leads to an increase in unethical behavior among individuals (McManus, 2018).

The past studies have shown that various variables play a role in explaining individuals' ethical decision-making. In other words, ethical decision-making has been shown to be influenced by various enablers as an outcome or consequence, and when these factors are strengthened, ethical decision-making is also shaped or institutionalized in parallel. However, simply identifying the underlying factors of a phenomenon without considering the complex and multiple relationships between factors cannot provide an appropriate mental model for that phenomenon.

Hence, in addition to identifying the factors affecting the ethical decision-making of football players, this study answers the question of how many levels the effective factors are categorized? And what is the form of their internal relationship?

Materials and Methods

This research was a mixed-method (quantitative and qualitative) research with a sequential exploratory design. The participants in the qualitative part were a selected group of Iranian Premier League football players who were selected based on theoretical saturation and purposive sampling method, 15 of whom are selected. The statistical population of this research in the quantitative phase was all male Premier League football players (400 players), 196 of whom were selected by simple random sampling method based on the Morgan table estimate.

To collect data in the qualitative study, quasi-structured interviews were used, and in the quantitative study, a questionnaire was adopted. In the qualitative study, to examine the quality and validity of the qualitative results, the criteria of transfer validity, trustworthiness, and confirmability were used. As well, in the quantitative study, to confirm the validity, face validity and construct validity were used. In the qualitative study, the content analysis method was used to analyze the data, and in the quantitative study, the interpretive structural modeling (ISM) method and the ISM software developed by Warfield were used.

Findings

The results of the study showed that the factors affecting the ethical decision-making of football players are categorized into five levels:

- Level 1: Individual factors (including ethical values, ethical identity, self-regulation, willpower, etc).
- Level 2: Environmental factors (including organizational culture, rules and regulations, peer pressure, etc).
- Level 3: Cognitive factors (including moral understanding, moral judgment, and moral reasoning).
- Level 4: Emotional factors (including empathy, compassion, guilt, etc).
- Level 5: Motivational factors (including ethical commitment, intrinsic and extrinsic motivation).

The results of the study also showed that there are complex and multiple relationships between the factors affecting the ethical decision-making of football players.

Discussion

The findings of this study show that multiple factors influence the ethical decision-making of football players. These factors are categorized at individual, environmental, cognitive, emotional, and motivational levels. There are also complex and multiple relationships between these factors.

These findings are of great importance to coaches, managers, and policymakers in sports. They can use these findings to design and implement programs to promote ethical decision-making among football players.

Some of the suggested programs are:

- Creating a supportive environment for ethical decision-making
- Developing ethical decision-making skills
- Promoting ethical leadership

Conclusion

Ethical decision-making is an important skill for soccer players. It can help them to make decisions that are consistent with the values of the sport and to avoid unethical behavior. This study has identified a number of factors that affect the ethical decision-making of football players. These findings can be used to develop programs to promote ethical decision-making among football players.

Additional Notes:

- The study used a mixed-method research design, which allowed the researchers to collect data from both qualitative and quantitative sources. This made it possible to get a more comprehensive understanding of the factors affecting ethical decision-making in football players.
- The study used a sequential exploratory design, which means that the researchers collected qualitative data first and then used the findings of the qualitative study to inform the quantitative data collection. This approach allowed the researchers to develop a more focused and relevant questionnaire for the quantitative study.
- The study used a variety of data collection methods, including semi-structured interviews and a questionnaire. This allowed the researchers to collect data from a variety of sources and to triangulate their findings.
- The study used a rigorous data analysis process, including content analysis and ISM. This helped to ensure the reliability and validity of the study findings.

مدل ساختاری تفسیری عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان فوتبال

ایوب سنگ سفیدی^۱ کیوان شعبانی مقدم^{۲*}، اسماعیل شریفیان^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی، واحد بروجرد، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجرد، ایران

۲. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

۳. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید باهنر، کرمان، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۷/۲۸، تاریخ اصلاح: ۱۴۰۲/۰۲/۲۵، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۳۱

چکیده

هدف این پژوهش ارائه مدل ساختاری تفسیری عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان فوتبال بود. روش این پژوهش آمیخته (کیفی- کمی) و طرح آن از نوع اکتشافی متوالی بود. مشارکت کنندگان این پژوهش در بخش کیفی منتخبی از بازیکنان لیگ برتر فوتبال ایران تشکیل می‌دادند که براساس اشباع نظری و روش نمونه‌گیری هدفمند ۱۵ نفر از آنها انتخاب شدند. همچنین جامعه آماری این تحقیق را در فاز کمی کلبه بازیکنان لیگ برتر فوتبال مردان (۴۰۰ بازیکن) تشکیل می‌دادند که براساس برآورد جدول مورگان ۱۹۶ بازیکن به روش نمونه‌گیری آسان انتخاب شدند. جهت گردآوری داده‌ها در مطالعه کیفی از مصاحبه نیمه ساختاریافته و برای گردآوری اطلاعات در مطالعه کمی از پرسشنامه استفاده شد. جهت بررسی ممیزی پژوهش از شاخص‌های اعتبار، انتقال، قابلیت اعتماد و تأییدپذیری و جهت تحلیل داده‌های مطالعه کیفی از کدگذاری و مطالعه کمی از روش تحلیل ساختاری تفسیری (ISM) و نرم‌افزار ISM software استفاده شد. در نتیجه تحلیل داده‌های کیفی ۷۴ مفهوم نهایی، ۱۴ مقوله فرعی و پنج مقوله اصلی مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی تشخیص داده شد. در نتیجه تحلیل داده‌های کمی مشخص شد عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی در سطح مقولات فرعی از چهار لایه تشکیل شده است و در این بین محیط سازمان، محیط حرفه، محیط زندگی، محیط قانونی و ارزش‌های بنیادین جزء بنیادین-ترین لایه بودند. این نتیجه نشان می‌دهد برای حرکت در مسیر پیچیده تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان فوتبال در ابتدای مسیر بایستی ظرفیت سازمانی، حرفه، زندگی، قانونی و ارزش‌های بنیادی مورد نیاز این پدیده ایجاد شود. واژگان کلیدی: تصمیم‌گیری اخلاقی، رفتارهای غیراخلاقی، ورزش فوتبال، مدل ساختاری تفسیری.

* Corresponding Author: Keyvan Sabani Moghadam, Tel: +98- 9185738576, E-mail:

How to Cite: Sangsefide, A; Sabani Moghadam, K; Sharifian, E; (2023). Structural Interpretive Model of Factors Influencing Football Players' Ethical Decision-Making. *Sport Management Studies*, 15(81), 213-238. In Persian.

مقدمه

نتایج یک بررسی با نظرسنجی از ۸۰۳ ورزشکار و همچنین ۱۸۹ والد و ۶۱ مربی نشان می‌دهد تقریباً از هر ۱۰ نفر یک نفر تمایل دارد تقلب کند، ۱۳ درصد سعی دارند به حریف خود صدمه بزنند، ۳۱ درصد تمایل دارند با مقام‌های رسمی به‌طور خاص داور به بحث بپردازند، ۱۳ درصد هم‌تیمی‌های با مهارت پایین را مسخره می‌کنند و ۲۷ درصد نیز اعتراف کردند که رفتار ورزشی بد انجام داده‌اند، به‌موازت آن در ورزش تظاهر به مصدومیت، فریب داور، دوپینگ، تحریک حریف یا هواداران از جمله دیگر رفتارهای غیراخلاقی است که روبه رشد هستند (کاراتاس و کاراتاس^۱، ۲۰۲۲، ۳۹۳). در ورزش فوتبال رفتارهای موصوف روند پرشتاب‌تری دارند (کاسونو، یوخیمنکو-لسکروارت، البی و هاتزیجیورجیدارس^۲، ۲۰۲۰، ۱۰۱).

نتایج یک بررسی نشان می‌دهد هر اندازه سطح رفتارهای غیراخلاقی در ورزش بیشتر شود به‌همان اندازه بی‌اخلاقی گسترش پیدا می‌کند و این ضربات جبران‌ناپذیری را به ورزش می‌زند (گووندی و آیسیم^۳، ۲۰۱۹، ۸۳). در کنار رفتارهای موصوف یکی دیگر از رفتارهای غیراخلاقی که در ورزش حرفه‌ای کمتر به آن پرداخته شده است، تصمیم‌گیری غیراخلاقی است (جنتایل، میلووانویچ، پیسوت، پیانکو و لاونکو^۴، ۲۰۲۲، ۱۰). تصمیم‌گیری غیراخلاقی فرآیند تولید و اجرای تصمیمات غیراخلاقی است که باعث بروز بیشتر رفتارهای غیراخلاقی در بین افراد می‌شود در نتیجه یا باید حذف شوند یا کاهش پیدا کنند (مک‌مانوس^۵، ۲۰۱۸، ۱۶۹). اثرات مخرب تصمیم‌های غیراخلاقی به حدی بوده است که استراتژی‌های مختلفی از جمله افزایش آگاهی اخلاقی، افزایش توجه اخلاقی (استروم^۶، ۲۰۱۷، ۳۷)، ترویج فرهنگ اخلاقی (واتز، مدریوس، مک‌لنتوشو مولهن^۷، ۲۰۲۱)، منشور اخلاقی (لوینگ، هو، تنو و چوو^۸، ۲۰۲۰، ۸۹۳)، ترویج جو اخلاقی، افزایش رفتارهای اخلاقی (آندرسون^۹، ۲۰۱۹) و غیره برای فروکش کردن و حذف آن ارائه شده است. اما صرف نظر از اینکه استراتژی‌های موصوف چقدر خوب طراحی شده‌اند، تصمیم‌های مذکور حذف نشده‌اند (واتز و همکاران، ۲۰۲۱، ۱۶۲). به‌نظر می‌رسد حرکت و عمل در نقطه مقابل تصمیم‌گیری غیراخلاقی که همانا تصمیم‌گیری اخلاقی است در پر کردن این خلاء مثمر ثمر واقع شود. به این معنی که با توانمندسازی تصمیم‌گیری اخلاقی می‌توان مانع از بروز تصمیم‌گیری غیراخلاقی شد. چرا که بر مبنای نظریه تحلیل رفتار متقابل^{۱۰} اریک برن^{۱۱} (۱۹۹۵) در برخورد متقابل با تعارضات، می‌توان با اتخاذ فرهنگ فراگیر مثبت از شدت و حدت رفتارهای منفی کاست (برن، ۲۰۱۶، ۸۴۰).

تصمیم‌گیری اخلاقی فرایندی است که افراد برای تعیین درستی یا نادرستی یک موضوع یا خوب یا بد بودن یک عمل یا تصمیم از آن استفاده می‌کنند و از آن به‌عنوان رفتارهای سازگار با قوانین، استانداردها یا پایبندی به ارزش‌های انسانی یاد

1. Karataş & Karataş
2. Kavussanu, Yukhymenko-Lescroart, Elbe & Hatzigeorgiadis
3. Guvendi & Isim
4. Gentile, Milovanovic, Pišot, Bianco & Lavanco
5. McManus
6. Sturm
7. Watts, Medeiros, McIntosh, & Mulhearn
8. Leong, Ho, Teo & Choo
9. Anderson
10. Transactional analysis
11. Eric Berne

می‌شود (حسین پور، خردیار، خوزین و محمدی نوده، ۱۴۰۰، ۲۴). نتایج تحقیقات گذشته حاکی از این است که تصمیم‌گیری اخلاقی افراد متأثر از عوامل فردی، موقعیتی و مشروط به موضوع است، از طرفی مدل‌سازی پیشایندها و پسایندهای آن در موضوعاتی که اهمیت تصمیم‌گیری در آن نمود بیشتری دارد، یک اقدام انکار نشدنی و ویژه تلقی می‌شود (قنبری، لطیفی، اسلامبولچی و اصغری صارم، ۱۴۰۰، ۶۷). در این میان، عوامل بسیاری شناسایی شده‌اند که ممکن است بر تصمیم‌گیری اخلاقی افراد به‌طور خاص ورزشکاران تأثیرگذار باشند. در این راستا مطالعه مندعلی‌زاده (۱۳۹۹، ۱۴۷) با هدف طراحی الگوی نهادینه‌شدن اخلاق در ورزش نشان داد، نهادینه‌شدن اخلاق در ورزش تحت تأثیر شرایط علی (انگیزه‌های درونی، عوامل محیطی)، شرایط زمینه‌ای (نهادها، عوامل نهادی، عوامل قانونی)، شرایط واسطه‌ای (محیط رسانه) و راهبردها (مدیریتی، آموزشی) است و پیامدهای آن اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خواهد بود. همچنین کمالی، منوچهری‌نژاد و حکاک‌زاده (۱۳۹۹) تحقیقی را با عنوان طراحی الگوی تصمیم‌گیری اخلاقی داوران حرفه‌ای فوتبال ایران انجام دادند. نتایج مطالعه مذکور نشان داد که عوامل زمینه‌ای در جهت بهبود تصمیم‌گیری اخلاقی داوران شامل دانش و تخصص، ارزش‌ها و امکانات و تجهیزات می‌باشد. نتایج نشان داد که عوامل مداخله‌گر شامل عوامل اقتصادی، عوامل سیاسی، عوامل اجتماعی و عوامل انسانی می‌باشد. مطابق با نتایج پژوهش مشخص گردید که راهبردها در چهار حوزه ایمنی و امنیت، توسعه امکانات و تجهیزات، سیاست‌گذاری و آموزش و همچنین توسعه فرهنگی می‌باشد. نتایج پژوهش حاضر همچنین نشان داد که پیامدهای توسعه تصمیم‌گیری اخلاقی در میان داوران فوتبال حرفه‌ای ایران شامل پیامدهای فردی و شغلی می‌باشد. صفری دولو، فهیم دوبین، پیمانی‌زاد و کشتی‌دار (۱۴۰۰، ۲۰۹) نیز در تحقیقی با هدف شناسایی و تبیین عوامل مؤثر بر توسعه اخلاق در ورزش دانشگاهی نشان دادند که عوامل فردی- رفتاری، زمینه‌ای، سازمانی و فراسازمانی مؤثر بر توسعه اخلاق هستند و همچنین اظهار داشتند که ارزش‌های اخلاقی در ورزش دانشگاهی را می‌توان از طریق راهبردهای آموزشی، ورزشی و پژوهشی توسعه داد. حسین‌زاده، عبدی، پاک-مرام و رضایی (۱۴۰۱، ۱۵۲) در مطالعه‌ای با هدف طراحی الگوی تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداری نشان دادند که سیستم‌های مدیریت و تصمیم‌گیری اخلاقی در حوزه حسابداری تحت تأثیر یکسری شرایط علی (شرایط اقتصادی و اجتماعی، تورش‌های ذهنی و شناختی، تحصیلات دانشگاهی، خصوصیات فردی و اجتماعی و فرهنگ سازمانی) قرار دارد و به واسطه راهبردهایی (ابزارهای نظارتی، اصلاح فرهنگی، تدوین آیین‌نامه‌های اخلاقی و برگزاری کارگاه‌های آموزش اخلاق حرفه‌ای) می‌تواند منجر به ایجاد افزایش اعتماد اجتماعی، رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای در محیط کار و رشد و توسعه مالی شود. مطالعه موصوف نشان در این جریان برخی مولفه‌های زمینه‌ای (فرهنگ اخلاقی جامعه و محیط حسابداری) و برخی متغیرهای مداخله‌گر (ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و نوع سازمان) نقش ایفا می‌کنند. در تحقیقی دیگر لیونگ، هو، تئو و چو (۲۰۲۰، ۸۹۳) با بررسی عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی نشان دادند که عوامل فردی (فلسفه و جهت‌گیری ارزش‌ها، تجربه کاری) و عوامل سازمانی (پاداش‌ها و تنبیه‌ها، منشور اخلاقی و فرهنگ سازمانی) محرک‌های کلیدی مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی هستند. همچنین ایو و حسن^۱ (۲۰۲۱، ۲۵) با بررسی تأثیر خودکارآمدی در اخلاق و فرآیندهای تصمیم‌گیری نشان دادند که علاقه سازمانی، اهداف سازمانی، سیاست‌های شرکتی، رئیس، فشار ذینفعان و ارزش‌های شخصی مؤثر بر گرایش‌های اخلاقی و تصمیم‌گیری هستند. در تحقیقی نگیوان، دلاپورتاس، وستی، جاندوگ و تساهیردو^۲ (۲۰۲۱، ۳۲۵) با بررسی تأثیر

1. Eyo & Hasan

2. Nguyen, Dellaportas, Vesty, Jandug & Tsahuridu

فرهنگ‌سازمانی بر قضاوت اخلاقی و قصد اخلاقی نشان دادند فرهنگ طایفه‌ای (خانواده‌محور) تأثیر مثبت معناداری بر قضاوت اخلاقی و قصد اخلاقی دارد، همچنین مطالعه موصوف نشان داد فرهنگ سلسله مراتبی (قانون‌مدار) نگرش اخلاقی را تبیین می‌کند. به علاوه رینون، واتز، مولهرن و مدریوس^۱ (۲۰۲۱، ۴۱۲) با بررسی تأثیر حالات احساسی شاد و غمگین بر سوگیری در تصمیم‌گیری اخلاقی کشف کردند که احساسات در تصمیم‌گیری اخلاقی نقش دارد. تحقیق نامبرده همچنین نشان داد که حالت احساسی شاد با سوگیری‌های تصمیم‌گیری اخلاقی تنظیمی در ارتباط است و حالات احساسی غمگین نیز با سوگیری‌های تصمیم‌گیری اخلاقی ساده‌سازی مرتبط است. وئو، هو و لی^۲ (۲۰۲۲، ۵) با بررسی رابطه بین رفتار بازی آنلاین و تصمیم‌گیری غیراخلاقی به این نتیجه رسیدند که تقلب در بازی تصمیم‌گیری غیراخلاقی را به‌دنبال دارد اما شدت بازی بر تصمیم‌گیری غیراخلاقی نقشی ندارد. در تحقیقی دیگر گود و اسچویپکر^۳ (۲۰۲۲، ۲) با مطالعه کاهش رفتار غیراخلاقی و بهبود عملکرد و کیفیت روابط نشان دادند رفتار غیراخلاقی ناشی از قضاوت غیراخلاقی است. همچنین در مطالعه مذکور مشخص شد که قضاوت‌های اخلاقی صحیح منجر به افزایش رفتارهای ارزشی مثبت می‌شود و با کاهش رفتارهای غیراخلاقی هم عملکرد و کیفیت روابط افراد بهبود پیدا می‌کند. آرامی و اوینگ‌ژیانگ^۴ (۲۰۲۲، ۴۱) با مطالعه تأثیر آموزش اخلاقی بر تصمیم‌گیری اخلاق‌پس بردند که هویت اخلاقی بر قضاوت اخلاقی تأثیر مثبت و معناداری دارد و این تأثیر بر افرادی که قبلاً یک دوره آموزش اخلاقی را سپری کرده‌اند بیشتر است. تحقیق مذکور همچنین نشان داد که آموزش اخلاقی رابطه بین قضاوت اخلاقی و قصد اخلاقی افراد را تعدیل می‌کند. اوب و اوملیپه‌ینوا^۵ (۲۰۲۲، ۱۳۴) با بررسی نقش متغیرهای جمعیت-شناختی و تصمیم‌گیری اخلاقی به این نتیجه رسیدند که تربیت والدین و تحصیلات آن‌ها بر تصمیم‌گیری اخلاقی فرزندان مؤثر است. مطالعه موصوف همچنین نشان داد که مذهب و تجربه نقشی در تبیین تصمیم‌گیری اخلاقی ندارد. اونل و سیوکر (۲۰۲۲، ۶۵۳) با بررسی سطح انطباق مربیان والیبالی با رفتارهای اخلاقی از منظر بازیکنان نشان دادند که سطح انطباق مربیان با رفتارهای موصوف مطلوب است. همچنین مطالعه نامبرده نشان داد که تفاوت قابل ملاحظه‌ای بین دیدگاه‌ها بازیکنان مبتنی بر سن، وضعیت تأهل و سال وجود دارد و به‌نظر می‌رسد تأکید روزافزون جامعه بر اخلاق ورزشی دلیل مطلوبیت وضعیت نامبرده باشد. سرانجام کاراتاس و کاراتاس (۲۰۲۲، ۳۹۰) با بررسی میزان حساسیت به ارزش‌های اخلاقی در دانش‌آموزان مدارس ورزشی به این نتیجه دست رسیدند که رفتارهای مثبتی که از فعالیت‌های آموزشی در مدرسه، تمرین و هم‌تیمی‌های نشأت می‌گیرد باعث دوری دانش‌آموزان از رفتارهای غیراخلاقی می‌شود.

مرور مطالعات گذشته نشان می‌دهد در تبیین تصمیم‌گیری اخلاقی افراد متغیرهای مختلفی نقش دارند. به عبارتی دیگر مشخص شد تصمیم‌گیری اخلاقی به‌عنوان یک نتیجه یا پیامد تحت تأثیر توانمندسازهای مختلفی قرار دارد و زمانیکه این عوامل تقویت شود، به‌موازات آن تصمیم‌گیری اخلاقی نیز شکل می‌گیرد یا نهادینه می‌شود. اما مسئله‌ای که وجود دارد این است که صرف شناخت عوامل زیربنایی یک پدیده بدون در نظر گرفتن روابط پیچیده و چندگانه بین عوامل نمی‌تواند الگوی فکری مناسبی برای آن پدیده فراهم کند. چرا که بر مبنای نقطه نظرات پیروان پارادایم تفسیری پدیده‌های اجتماعی و انسانی بسیار پیچیده‌تر از آن هستند که با استفاده از روش‌های علمی و آماری بتوان به آن‌ها پرداخت. و برای شناخت یک پدیده نه

1. Rainone, Watts, Mulhearn, McIntosh & Medeiros

2. Wu, Hu & Li

3. Sturm

4. Arrami & QingXiang

5. Oboh & Omolehinwa

تنها لازم است عناصر مؤثر بر آن مشخص شود بلکه لازم است روابط بین آن‌ها نیز ترسیم شود و مشخص گردد میزان قدرت و وابستگی هر عامل به چه نحوی است. در نتیجه لازم است رویکردی فراگیر برای سنجش ارتباط بین عوامل مؤثر بر یک پدیده اتخاذ شود که ضمن پر کردن خلاءهای مذکور زمینه را برای توسعه مدل امکان‌پذیر کند. به نظر می‌رسد استفاده از طرح اکتشافی مدلسازی ساختاری- تفسیری به حل این مشکل کمک کند. چرا که مدلسازی ساختاری- تفسیری براساس پارادایم تفسیری بنا نهاده شده و با استفاده از این روش ضمن شناسایی عوامل مؤثر بر پدیده تصمیم‌گیری اخلاقی نحوه تعامل بین آن‌ها نیز مشخص می‌شود. افزون بر این، با کاربرد مدلسازی ساختاری- تفسیری روابط متقابل عوامل در سطوح مختلف نشان داده می‌شود و این مهم می‌تواند زمینه‌ساز درک بهتر فضای تصمیم‌گیری به وسیله بازیکنان فوتبال باشد. شایان ذکر است بررسی و تبیین تصمیم‌گیری اخلاقی در ورزش به‌طور خاص ورزش فوتبال که رفتارها و تصمیم‌گیری‌های غیراخلاقی در آن رشد روزافزونی پیدا کرده است بسیار حائز اهمیت است، به این دلیل که وجود تصمیم‌گیری‌های غیراخلاقی که منجر به رفتار غیراخلاقی می‌شود با روح ورزش در تضاد است، از طرفی نوجوانان و جوانان بسیاری در کشور فوتبال و رخدادهای آن را رصد می‌کنند و اگر همواره شاهد تصمیم‌گیری‌های غیراخلاقی نزد بازیکنان باشند چنین پدیده‌ای اساساً تأثیر منفی بر آنها دارد و خود می‌توان زمینه‌ساز ناهنجاری‌های فرهنگی شود. از طرفی برای ورزشکاران تصمیم‌گیری اخلاقی ضرورت دارد مبنی بر اینکه موفقیت حرفه‌ای آن‌ها تابع تصمیم‌های اخلاقی آن‌ها است و اگر اخلاق مدارانه تصمیم بگیرند و به آن عمل کنند به سوی کمال هدایت می‌شوند. در مقابل رفتارهای غیراخلاقی و تصمیم‌گیری‌های غیراخلاقی زندگی حرفه‌ای ورزشکاران را با چالش همراه می‌کند و اثر مخربی بر آن دارد که اینک ممکن است عمر حرفه‌ای یک ورزشکار به‌خاطر یک تصمیم غیراخلاقی خیلی زود به پایان برسد. براین اساس مطالعه حاضر درصدد شناسایی عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان فوتبال به این سؤال پاسخ دهد که عوامل مؤثر در چند سطح دسته‌بندی می‌شود؟ و ارتباط درونی آن‌ها به چه شکل است؟

روش‌شناسی پژوهش

روش این پژوهش آمیخته (کیفی- کمی) و طرح آن از نوع اکتشافی متوالی بود. مشارکت‌کنندگان این پژوهش در بخش کیفی منتخبی از بازیکنان لیگ برتر فوتبال ایران تشکیل می‌دادند که براساس اشباع نظری و روش نمونه‌گیری هدفمند ۱۵ نفر از آن‌ها انتخاب شدند. همچنین جامعه آماری این تحقیق را در فاز کمی کلیه بازیکنان لیگ برتر فوتبال مردان (۴۰۰ بازیکن) تشکیل می‌دادند که براساس برآورد جدول مورگان ۱۹۶ بازیکن به روش نمونه‌گیری آسان انتخاب شدند. جهت گردآوری داده‌ها در مطالعه کیفی از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده شد و در مطالعه کمی از ابزار پرسشنامه استفاده شد. لازم به ذکر است محتوا و ساختار پرسشنامه مؤثر بر گرفته از یافته‌های فاز کیفی تحقیق بود. در مطالعه کیفی جهت بررسی کیفیت و اعتبار نتایج کیفی از معیارهای ارزشیابی لینکلن و گابا^۱ (۱۹۸۵، ۲۴) که شامل چهار معیار اعتبار، انتقال، قابلیت اعتماد و تأییدپذیری بود استفاده شد. اعتبار: برای تحقق این معیار، در پژوهش جهت جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات و انتخاب نمونه پژوهش برای مصاحبه و طراحی سؤالات مصاحبه از منابع و جنبه‌های گوناگونی استفاده شده است؛ متن مصاحبه و کدهای استخراج‌شده برای مشارکت‌کنندگان در مصاحبه ارسال و نقطه نظرات آنها اعمال شد. انتقال‌پذیری: جهت تحقق این معیار،

1. Lincoln & Guba

تمام مراحل پژوهش برای استفاده احتمالی محققان دیگر به صورت مکتوب مستندسازی و شرایط جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان به صورت تفصیلی ارائه شد. قابلیت اعتماد: بدین منظور از یکی از متخصصان حوزه مدیریت ورزشی در فرایند کدگذاری در پژوهش کمک گرفته شد. به صورت تصادفی دو مصاحبه انتخاب شد و پس از آموزش‌های لازم کدگذاری توسط ایشان انجام گرفت. در هر یک از مصاحبه‌ها کدهایی که از نظر دو نفر مشابه بودند، با عنوان توافق و کدهای غیرمشابه با عنوان عدم توافق مشخص شدند و درصد توافق بین دو کدگذار محاسبه و نتایج آن در قالب جدول (۱) ارائه شد.

جدول ۱- نتایج بررسی پایایی بین دو کدگذار

Table 1- The results of the reliability check between two coders

شماره مصاحبه	کل کدها	توافقات	عدم توافقات	درصد پایایی
P4	۳۱	۱۴	۳	۰/۹۰۳
P10	۲۵	۱۱	۳	۰/۸۸۰
کل	۵۶	۲۵	۶	۰/۸۹۲

همان‌طور که داده‌های جدول فوق نشان می‌دهد، پایایی کل بین دو کدگذار برابر با ۸۹ درصد است. با توجه به این که پایایی بیش از ۶۰ درصد است قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها تأیید شد. تأییدپذیری: برای تحقق این معیار نتایج این پژوهش در اختیار چند تن از اساتید مدیریت ورزشی خارج از فرایند پژوهش قرار گرفت. پس از مطالعه و بازبینی نظرات آن‌ها اخذ شد و سرانجام مراحل پژوهش اعم از جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل و شکل‌گیری درون‌مایه‌ها، به‌منظور فراهم آوردن امکان ممیزی پژوهش برای مخاطبان و خوانندگان پیش‌تر تشریح شد. همچنین در مطالعه کمی جهت تأیید روایی از روایی صوری و روایی سازه استفاده شد (جدول ۲). شایان ذکر پس از انجام تحلیل عاملی تأییدی مشخص شد کلیه سؤالات پرسشنامه بار عاملی مناسبی دارند در نتیجه هیچ سؤالی حذف نشد.

جدول ۲- بار عاملی، پایایی، پایایی مرکب و میانگین واریانس استخراج شده

Table 2- Factor loading, reliability, composite reliability and average variance extracted

متغیر پنهان سطح اول	متغیر آشکار	بار عاملی	آماره t	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	میانگین واریانس استخراج شده
	V1	۰/۷۰۴	۲۷/۱۲			
	V2	۰/۷۵۵	۳۶/۴۲			
	V3	۰/۷۲۵	۳۳/۴۹			
محیط حرفه	V4	۰/۷۵۶	۴۴/۱۰	۰/۸۸۱	۰/۹۰۸	۰/۵۸۵
	V5	۰/۷۷۹	۴۴/۶۲			
	V6	۰/۸۰۰	۵۰/۱۵			
	V7	۰/۸۳۰	۶۷/۹۵			

جدول ۲- بار عاملی، پایایی، پایایی مرکب و میانگین واریانس استخراج شده

Table 2- Factor loading, reliability, composite reliability and average variance extracted

متغیر پنهان سطح اول	متغیر آشکار	بار عاملی	آمار t	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	میانگین واریانس استخراج شده
محیط سازمان	V8	۰/۸۱۶	۵۱/۸۱	۰/۸۹۷	۰/۹۲۱	۰/۶۶۲
	V9	۰/۸۲۵	۵۲/۸۱			
	V10	۰/۸۵۳	۷۹/۵۴			
	V11	۰/۸۱۴	۳۲/۲۴			
	V12	۰/۸۴۰	۵۰/۷۸			
	V13	۰/۸۱۶	۶۴/۸۲			
محیط قانونی	V114	۰/۸۲۷	۶۰/۵۴	۰/۸۷۵	۰/۹۰۹	۰/۵۹۷
	V15	۰/۷۴۵	۳۶/۹۷			
	V16	۰/۷۹۶	۴۵/۳۱			
	V17	۰/۸۴۰	۶۲/۱۶			
محیط زندگی	V18	۰/۸۷۳	۸۱/۲۲	۰/۸۶۵	۰/۸۹۹	۰/۵۹۷
	V19	۰/۷۹۲	۴۸/۸۷			
	V20	۰/۷۸۷	۴۱/۷۴			
	V21	۰/۷۰۷	۲۸/۷۹			
	V22	۰/۸۲۵	۵۵/۵۷			
	V23	۰/۷۳۱	۳۱/۱۷			
الگوپذیری اخلاقی	V24	۰/۷۸۸	۴۸/۱۲	۰/۸۶۷	۰/۹۰۹	۰/۷۱۵
	V25	۰/۸۸۲	۱۰۰/۵۳			
	V26	۰/۸۶۱	۷۱/۲۷			
	V27	۰/۸۳۴	۵۶/۱۷			
ارزش‌های بنیادین	V28	۰/۸۰۵	۵۲/۷۴	۰/۷۹۵	۰/۸۷۹	۰/۷۰۹
	V29	۰/۸۵۴	۹۳/۰۷			
	V30	۰/۸۵۸	۷۱/۰۲			
	V31	۰/۸۱۴	۵۳/۷۶			
	V32	۰/۸۲۶	۵۶/۸۳			
	V33	۰/۸۹۷	۱۱۴/۱۳			
انطباق با ارزش‌ها	V34	۰/۸۷۹	۹۰/۰۵	۰/۹۵۲	۰/۹۶۰	۰/۷۴۸
	V35	۰/۸۹۷	۱۱۰/۱۸			
	V36	۰/۹۱۱	۱۱/۵۷			
	V37	۰/۸۳۱	۶۰/۵۴			
	V38	۰/۸۶۲	۷۸/۳۵			
	V39	۰/۸۱۰	۵۷/۷۵			

جدول ۲- بار عاملی، پایایی، پایایی مرکب و میانگین واریانس استخراج شده

Table 2- Factor loading, reliability, composite reliability and average variance extracted

متغیر پنهان سطح اول	متغیر آشکار	بار عاملی	آمار t	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	میانگین واریانس استخراج شده
ثمربخشی جمعی	V40	۰/۸۵۴	۵۲/۰۰	۰/۸۷۷	۰/۹۱۶	۰/۷۳۲
	V41	۰/۸۶۶	۸۲/۵۳			
	V42	۰/۸۷۹	۹۳/۹۶			
	V43	۰/۸۲۱	۵۸/۶۰			
تصمیم اخلاقی	V44	۰/۸۶۴	۷۲/۹۸	۰/۹۰۸	۰/۹۳۵	۰/۷۸۳
	V45	۰/۸۸۶	۸۴/۶۱			
	V46	۰/۸۹۳	۸۸/۶۷			
	V47	۰/۸۹۷	۹۶/۹۱			
خصوصیات فردی	V48	۰/۷۲۴	۳۰/۲۱	۰/۹۴۰	۰/۹۵۲	۰/۷۸۳
	V49	۰/۸۲۲	۴۷/۲۲			
	V50	۰/۸۹۳	۹۵/۷۶			
	V51	۰/۹۱۰	۱۰۲/۰۳			
	V52	۰/۹۱۸	۱۱۱/۷۲			
	V53	۰/۸۸۴	۷۹/۱۵			
متغیرهای جمعیت‌شناختی	V54	۰/۸۴۸	۶۱/۲۲	۰/۹۵۶	۰/۹۶۳	۰/۷۲۱
	V55	۰/۸۹۹	۱۰۰/۲۴			
	V56	۰/۸۸۹	۹۱/۱۴			
	V57	۰/۹۳۹	۱۶۰/۸۶			
زمینه شغلی	V58	۰/۵۶۷	۱۴/۵۴	۰/۹۲۳	۰/۹۳۶	۰/۵۹۶
	V59	۰/۷۵۸	۲۸/۵۳			
	V60	۰/۷۴۰	۲۹/۷۷			
	V61	۰/۷۸۹	۴۲/۱۲			
	V62	۰/۸۳۰	۵۱/۳۷			
	V63	۰/۸۰۰	۳۴/۲۹			
	V64	۰/۸۴۱	۵۹/۱۷			
	V65	۰/۸۰۷	۴۷/۴۱			
	V66	۰/۷۸۶	۴۵/۵۸			
	V67	۰/۷۶۲	۳۸/۱۸			
تبعیت از قدرت	V68	۰/۸۷۵	۵۷/۹۶	۰/۸۹۸	۰/۹۳۶	۰/۸۳۱
	V69	۰/۹۳۴	۱۶۲/۷۴			
	V70	۰/۹۲۴	۱۲۰/۳۲			

جدول ۲- بارعاملی، پایایی، پایایی مرکب و میانگین واریانس استخراج شده

Table 2- Factor loading, reliability, composite reliability and average variance extracted

متغیر پنهان سطح اول	متغیر آشکار	بار عاملی	آمار t	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	میانگین واریانس استخراج شده
ارتباطات	V71	۰/۸۹۸	۸۲/۲۵	۰/۹۲۴	۰/۹۴۶	۰/۸۱۵
	V72	۰/۸۸۸	۷۸/۹۲			
	V73	۰/۹۱۸	۱۰۶/۸۰			
	V74	۰/۹۰۶	۱۰۵/۲۱			

و سپس جهت سنجش پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده شد (جدول ۳).

جدول ۳- مقادیر مربوط به آلفای کرونباخ

Table 3- Cronbach's alpha values

متغیر	آلفای کرونباخ	مؤلفه	آلفای کرونباخ
درک اخلاقی	۰/۸۳۶	انطباق با ارزش‌ها	۰/۷۳۶
تصمیم‌گیری	-	ثمربخشی جمعی	۰/۷۸۴
شرایط موقعیتی	۰/۷۸۵	تصمیم اخلاقی	۰/۸۴۹
عوامل فردی	۰/۸۱۰	زمینه شغلی	۰/۷۴۳
		تبعیت از قدرت	۰/۷۴۹
عوامل محیطی - فرهنگی	۰/۸۳۷	ارتباطات	۰/۷۵۵
		خصوصیات فردی	۰/۷۰۰
		متغیرهای جمعیت‌شناختی	۰/۸۶۷
		محیط حرفه	۰/۸۴۳
		محیط سازمان	۰/۷۳۴
		محیط قانونی	۰/۸۵۶
		محیط زندگی	۰/۸۰۹
ارزش‌های بنیادین	۰/۷۹۸		
		ارزش‌های بنیادین	۰/۷۳۵

در مطالعه کیفی جهت تحلیل داده‌ها از دو فرایند همپوش کدگذاری باز و محوری و جهت تحلیل داده‌های مطالعه کمی از روش تحلیل ساختاری-نفسیری (ISM) و نرم‌افزار ISM software ساخته و ارفلید^۱ استفاده شد.

1. Warfield

یافته‌های پژوهش

در این تحقیق برای دستیابی به اهداف و پاسخگویی به سؤال‌های پژوهش از افراد زیر که ویژگی‌های جمعیت‌شناختی آنها در قالب جدول (۴) ارائه شده است استفاده شد.

جدول ۴- اطلاعات جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان
Table 4- Demographic information of the participants

ردیف	جنسیت	سن	تحصیلات	باشگاه فعلی
۱	مرد	۲۰ سال	دانشجوی کاردانی	گل‌گهر سیرجان
۲	مرد	۳۴ سال	فوق لیسانس	گل‌گهر سیرجان
۳	زن	۳۰ سال	لیسانس	فولاد مبارکه سپاهان
۴	مرد	۳۱ سال	فوق دیپلم	گل‌گهر سیرجان
۵	مرد	۲۳ سال	دانشجوی کاردانی	گل‌گهر سیرجان
۶	مرد	۲۹ سال	لیسانس	گل‌گهر سیرجان
۷	زن	۲۹ سال	دیپلم	ذوب آهن اصفهان
۸	مرد	۲۴ سال	دانشجوی کاردانی	گل‌گهر سیرجان
۹	مرد	۲۰ سال	فوق دیپلم	گل‌گهر سیرجان
۱۰	مرد	۲۰ سال	زیردیپلم	نفت مسجد سلیمان
۱۱	مرد	۳۵ سال	لیسانس	نساجی مازندران
۱۲	مرد	۲۰ سال	فوق دیپلم	سایپا
۱۳	مرد	۲۵ سال	دانشجوی کاردانی	فولاد مبارکه سپاهان
۱۴	مرد	۲۲ سال	دیپلم	گل‌گهر سیرجان
۱۵	زن	۲۷ سال	دانشجوی لیسانس	مس کرمان

نتایج بخش کیفی

در ادامه با اقتباس از کدگذاری مصاحبه‌ها در مرحله کدگذاری باز تعداد ۷۴ مفهوم نهایی شناسایی شد. سپس در مرحله کدگذاری محوری با در نظر گرفتن قرابت معنایی مفاهیم شناسایی شده ۱۴ مقوله فرعی تحت عناوین محیط حرفه، محیط سازمان، محیط قانونی، محیط زندگی، الگوپذیری، ارزش‌های بنیادین، انطباق با ارزش‌ها، ثمربخشی جمعی، تصمیم اخلاقی، خصوصیات فردی، متغیرهای جمعیت‌شناختی، زمینه شغلی، تبعیت از قدرت و ارتباطات تشکیل گردید. سرانجام براساس نتایج کدگذاری نظری مقوله‌های فرعی براساس قرابت معنایی و رجوع به ادبیات تحقیق در ۵ مقوله اصلی تحت عناوین عوامل محیطی- فرهنگی، درک اخلاقی، تصمیم‌گیری، عوامل فردی، شرایط موقعیتی دسته‌بندی شدند. در جدول (۵) نحوه فرایند کدگذاری مشخص شده است.

جدول ۵- نتایج حاصل از فرایند کدگذاری باز، محوری و نظری

Table 5- The results of the open, axial and theoretical coding process

مقوله اصلی	مقوله فرعی	مفاهیم نهایی	کد مصاحبه
		سازمان لیگ	P2, P4
		فدارسیون فوتبال	P2, P10
		برخورد اصحاب رسانه	P5, P11, P13
	محیط حرفه	عملکرد کمیته انضباطی	P12, P15
		سازمان‌های ورزشی	P6, P15
		مدیر برنامه	P4
		مدیریت باشگاه	P2, P4, P11, P12
		انتظارات باشگاه	P1, P3, P8
		نتیجه‌گرایی	P1, P7, P8, P9, P10
		مشکلات مالی باشگاه	P4, P11, P13, P15
	محیط سازمان	ضعف مدیریتی	P3, P4, P7
		نبود اعتماد	P12
		رقابت با باشگاه‌های دیگر	P2, P7
		قوانین مناسب و اصولی	P2, P3, P6, P14, P15
		رعایت نشدن قانون	P4, P5, P13
	محیط قانونی	وجود بخشنامه‌های دقیق اخلاقی	P8, P10
		قوانین الزام‌آور	P2, P6, P7
		اصول و قواعد اخلاقی	P2
		محله زندگی	P6, P7
		انتظارات خانواده	P6, P15
	محیط زندگی	شرایط خانوادگی	P7, P9, P12
		دوستان	P7, P13
		تربیت خانوادگی	P6, P7
		اصول زندگی شخصی	P4, P10
		مؤثر بر رفتار جوانان و نوجوانان	P6, P9, P11
	الگوپذیری اخلاقی	مؤثر بر جامعه	P7, P9, P10, P11, P15
		تقلید رفتار	P11
		مؤثر بر کار تیمی	P4, P7, P13
	ارزش‌های بنیادین	ارزش‌های جامعه	P5, P7, P9
		سنت‌های فرهنگی متفاوت	P11, P12
		ارزش‌های نوع دوستی ورزشکار	P3, P12
		راست‌گویی و صداقت	P11, P12
		حفظ شرافت و انسانیت	P3, P12
		اعتلای مقام انسانیت	P6
درک اخلاقی	انطباق با ارزش‌ها	تصمیم فارغ از حيله	P7, P10, P13

جدول ۵- نتایج حاصل از فرایند کدگذاری باز، محوری و نظری

Table 5- The results of the open, axial and theoretical coding process

مقوله اصلی	مقوله فرعی	مفاهیم نهایی	کد مصاحبه
تصمیم‌گیری	تصمیم اخلاقی	آسودگی خاطر	P2, P4, P9
		تصمیم مبتنی بر ارزش‌های عرفی	P1, P13, P14
		پایبندی به ارزش‌های اخلاقی	P2, P12
		تصمیم مبتنی بر اقتاع وجدانی	P1, P4, P9, P15
		تصمیم مبتنی بر رضایت همگان	P8, P10, P14
		آسیب‌رساندن به دیگران	P3, P9, P14, P15
		سازگاری منابع فردی با منافع جمعی	P2, P8, P14
		در نظر گرفتن منافع باشگاه	P2
		تصمیم درست گرفتن	P4
		همخوانی با اصول و قوانین	P2, P13
		منطقی بودن تصمیم	P8, P14
		در لحظه تصمیم نگرفتن	P3
عوامل فردی	خصوصیات فردی	رفتار غیرحرفه‌ای بازیکنان	P1, P3
		شخصیت بازیکن	P4, P5, P14
		ضعف‌های اخلاقی	P8
		انتظار زیاد از خود	P4, P10
		تمکین نکردن از قانون	P5, P1
	متغیرهای جمعیت‌شناختی	نظم نداشتن	P2, P3, P10
		فشار جسمی و روانی حاکم بر فرد	P3, P6, P12, P13
		تحصیلات فرد	P2, P3
		سن بازیکن	P2, P3, P12
		تجربه بازیکن	P12, P15
شرایط موقعیتی	زمینه شغلی	فشار تماشاگران	P1, P8, P9
		فشار ناشی از حساسیت بازی	P12
		فشار روانی که مربی به بازیکن تحمیل می‌کند	P9, P10
		برخورد نامناسب با بازیکن خاطی	P3, P5, P12
		حرفه‌ای بودن ورزش	P1, P2, P4, P5
	تبعیت از قدرت	فشار از سوی تیم حریف	P8
		فراگیری فوتبال	P7
		انتظار تماشاگران	P1, P2, P5, P8, P15
		محبوبیت بازیکن نزد هواداران	P2, P4, P5
		موقعیت بازی (برد و باخت)	P8
		پیشرفت کردن	P5
		کسب شهرت	P4, P13

جدول ۵- نتایج حاصل از فرایند کدگذاری باز، محوری و نظری

Table 5- The results of the open, axial and theoretical coding process

مقوله اصلی	مقوله فرعی	مفاهیم نهایی	کد مصاحبه
		آینده کاری	P2, P5, P10
	ارتباطات	رابطه با هم تیمی ها	P2, P4
		رابطه با مدیریت	P2, P4, P10
		رابطه با مربی	P2, P4, P10
		رابطه با هواداران	P2, P4

با اقتباس از یافته‌های مطالعه کیفی مشخص گردید ۱۴ مقوله فرعی در ذیل ۵ مقوله یا مضمون اصلی مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان فوتبال هستند. در ادامه برای بررسی روابط بین مقولات نامبرده و بررسی چگونگی تعامل آن و در عین سطح بندی این عوامل از مدل سازی ساختاری- تفسیری استفاده شد.

نتایج بخش ساختاری- تفسیری

سپس به منظور بررسی ارتباط بین اجزای مدل در مرحله کدگذاری محوری پرسشنامه ماتریس خودتعاملی ساختاری تنظیم شد. در این مرحله از پاسخ‌دهنده‌ها خواسته شد که با توجه به کدهای معرفی شده (V, A, X, O) نوع ارتباطات دو به دو عوامل را مشخص کنند.

V یا ۱: اگر متغیر ۱ بر ایجاد متغیر ۲ تأثیر داشته باشد.

A یا -۱: اگر متغیر ۲ بر ایجاد متغیر ۱ تأثیر داشته باشد.

X یا ۲= اگر متغیر ۱ بر ایجاد متغیر ۲ تأثیر داشته باشد و برعکس.

O یا ۰= اگر متغیر ۱ بر ایجاد متغیر ۲ تأثیر نداشته باشد و برعکس.

جدول ۶- ماتریس خودتعاملی ساختاری

Table 6- Structural self-interaction matrix

عوامل اثرگذار	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۱. محیط حرفه	-	۲	۲	۲	۰	۲	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱
۲. محیط سازمان	۲	-	۲	۲	۰	۲	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱
۳. محیط قانونی	۲	۲	-	۲	۰	۲	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱
۴. محیط زندگی	۲	۲	۲	-	۲	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱
۵. الگوپذیری	۰	۰	۰	۰	-	۰	۲	۲	۲	-۱	-۱	-۱	-۱	-۱
۶. ارزش‌های بنیادین	۲	۲	۲	۲	۰	-	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۰
۷. انطباق با ارزش‌ها	۰	۰	۰	۰	۲	۰	-	۲	۲	-۱	-۱	-۱	-۱	۲
۸. ثمربخشی جمعی	۰	۰	۰	۰	۲	۰	۲	۰	-	۱	-	-۱	-۱	۲
۹. تصمیم‌گیری اخلاقی	۰	۰	۰	۰	-۱	۰	-۱	-۱	-	۰	۰	۰	۰	-۱
۱۰. خصوصیات فردی	-۱	-۱	-۱	-۱	-۱	۱	-۱	۱	۱	-	۰	۲	۲	۱
۱۱. متغیرهای جمعیت‌شناختی	-۱	-۱	-۱	-۱	-۱	۱	-۱	۱	-۱	۱	-	۲	۲	۱

جدول ۶- ماتریس خودتعاملی ساختاری

Table 6- Structural self-interaction matrix

عوامل اثرگذار	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۱۲. زمینه شغلی	-۱	-۱	-۱	۰	۱	-۱	۱	۱	۰	۲	۲	-۲	۲	۱
۱۳. تبعیت از قدرت	-۱	-۱	-۱	-۱	۱	۰	۱	۱	۰	۲	۲	-۲	-	۱
۱۴. ارتباطات	-۱	-۱	-۱	-۱	۱	۰	۲	۲	۰	۱	-۱	-۱	-۱	-

در ادامه با تبدیل نمادهای روابط ماتریس SSIM به اعداد صفر و یک ماتریس دریافتی اولیه مطابق قانون گورانی و کانت^۱ (۲۰۱۳) آماده شد.

- ❖ در صورتیکه ورودی i ، j در ماتریس خودتعاملی ساختاری V باشد، در ورودی i ، j در ماتریس در دسترس‌پذیری، یک و در ورودی i ، j صفر قرار داده می‌شود.
- ❖ در صورتیکه وردی i ، j در ماتریس خودتعاملی ساختاری A باشد، در ورودی i ، j در ماتریس در دسترس‌پذیری، صفر و در ورودی i ، j یک قرار داده می‌شود.
- ❖ در صورتیکه وردی i ، j در ماتریس خودتعاملی ساختاری X باشد، در ورودی i ، j در ماتریس در دسترس‌پذیری، یک و در ورودی i ، j یک قرار داده می‌شود.
- ❖ در صورتیکه وردی i ، j در ماتریس خودتعاملی ساختاری O باشد، در ورودی i ، j در ماتریس در دسترس‌پذیری، صفر و در ورودی i ، j صفر قرار داده می‌شود.

جدول ۷- ماتریس دریافتی اولیه

Table 7- Initial received matrix

عوامل اثرگذار	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۱. محیط حرفه	-	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱
۲. محیط سازمان	۱	-	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱
۳. محیط قانونی	۱	۱	-	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱
۴. محیط زندگی	۱	۱	۱	-	۱	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱
۵. الگوپذیری	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۶. ارزش‌های بنیادین	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۷. انطباق با ارزش‌ها	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۸. ثمربخشی جمعی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹. تصمیم‌گیری اخلاقی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰. خصوصیات فردی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱. متغیرهای جمعیت‌شناختی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۲. زمینه شغلی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۳. تبعیت از قدرت	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۴. ارتباطات	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

1. Gorane & Kant

پس از اینکه ماتریس دریافتی اولیه حاصل شد، سازگاری درونی آنها برقرار شد. به این منظور اگر متغیر ۱ منجر به متغیر ۲ می‌شد و متغیر ۲ هم منجر به متغیر ۳ می‌شد، متغیر ۱ منجر به متغیر ۳ شد. و در وضعیتی که ماتریس دریافتی چنین حالتی نداشت ماتریس اصلاح شد. نتایج ماتریس دریافتی نهایی در جدول (۸) ارائه شده است.

جدول ۸- ماتریس دریافتی نهایی

Table 8- The final received matrix

عوامل اثرگذار	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۱. محیط حرفه	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۲. محیط سازمان	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۳. محیط قانونی	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۴. محیط زندگی	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۵. الگوپذیری	۱	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰
۶. ارزش‌های بنیادین	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۷. انطباق با ارزش‌ها	۱	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰
۸. ثمربخشی جمعی	۱	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰
۹. تصمیم‌گیری اخلاقی	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰. خصوصیات فردی	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰
۱۱. متغیرهای جمعیت‌شناختی	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰
۱۲. زمینه شغلی	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰
۱۳. تبعیت از قدرت	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰
۱۴. ارتباطات	۱-	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰

در ادامه پس از تشکیل ماتریس دریافتی نهایی، متغیرها برای رسم الگو سطح‌بندی شدند. به این منظور پارامترهای خروجی و ورودی برای هر متغیر مشخص شد. شایان ذکر است متغیر ورودی متغیرهایی هستند که از آن جزء نشأت گرفته‌اند؛ اعداد «۱» هر سطر نشان می‌دهد چه متغیرهایی از آن خارج شده‌اند. همچنین متغیر خروجی نیز متغیرهایی هستند که آن جزء از آن نشأت گرفته است؛ لازم به ذکر است اعداد «۱» هر ستون نشان می‌دهد متغیر مورد نظر از چه متغیری خارج شده است. علاوه بر این پس از تعیین مجموعه‌های ورودی و خروجی و عناصر مشترک متغیرها سطح‌بندی شد.

جدول ۹- سطح‌بندی عوامل مؤثر بر دوستوانی سازمانی در وزارت ورزش و جوانان

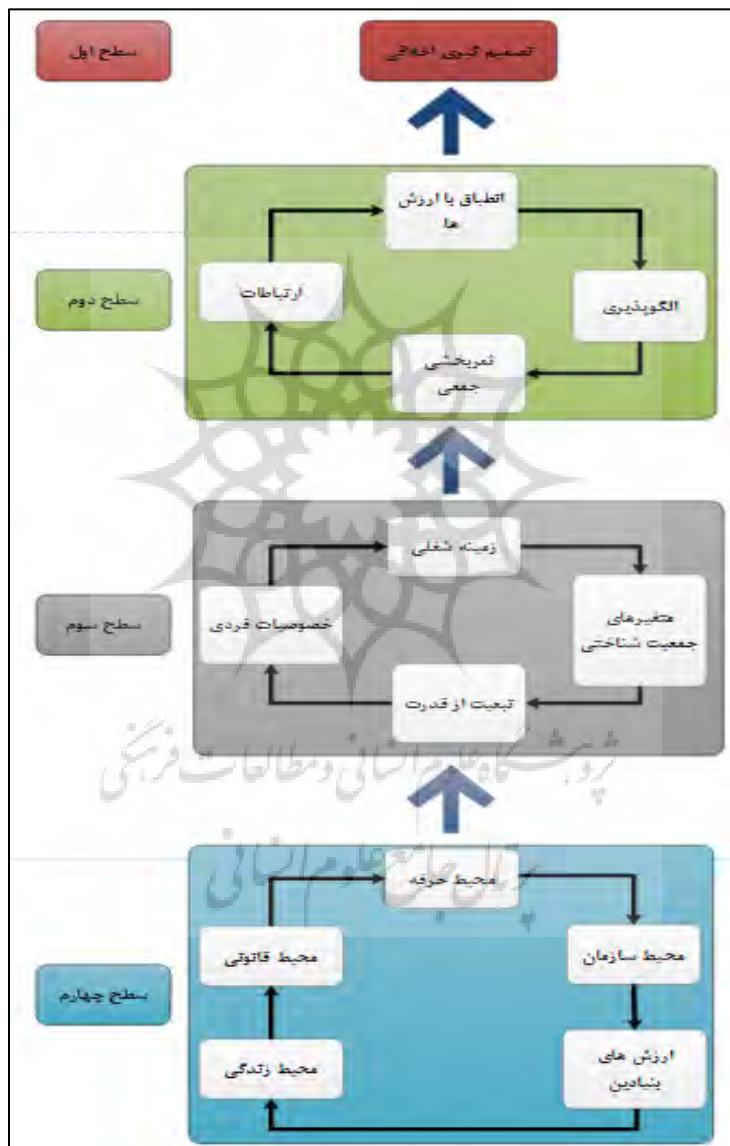
Table 9- Leveling of factors affecting organizational ambivalence in the Ministry of Sports and Youth

متغیرها	خروجی‌ها	ورودی‌ها	اشتراکات	سطح‌بندی
۱. محیط حرفه	-۹-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱ ۱۴-۱۳-۱۲-۱۱-۱۰	۶-۴-۳-۲-۱	۶-۴-۳-۲-۱	سطح چهارم
۲. محیط سازمان	-۹-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱ ۱۴-۱۳-۱۲-۱۱-۱۰	۶-۴-۳-۲-۱	۶-۴-۳-۲-۱	سطح چهارم
۳. محیط قانونی	-۹-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱ ۱۴-۱۳-۱۲-۱۱-۱۰	۶-۴-۳-۲-۱	۶-۴-۳-۲-۱	سطح چهارم
۴. محیط زندگی	-۹-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱ ۱۴-۱۳-۱۲-۱۱-۱۰	۶-۴-۳-۲-۱	۶-۴-۳-۲-۱	سطح چهارم
۵. الگوپذیری	۱۴-۹-۸-۷-۵	-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱ ۱۴-۱۳-۱۲-۱۱-۱۰	۱۴-۹-۸-۷-۵	سطح دوم
۶. ارزش‌های بنیادین	-۹-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱ ۱۴-۱۳-۱۲-۱۱-۱۰	۶-۴-۳-۲-۱	۶-۴-۳-۲-۱	سطح چهارم
۷. انطباق با ارزش‌ها	۱۴-۹-۸-۷-۵	-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱ ۱۴-۱۳-۱۲-۱۱-۱۰	۱۴-۹-۸-۷-۵	سطح دوم
۸. ثمربخشی جمعی	۱۴-۹-۸-۷-۵	-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱ ۱۴-۱۳-۱۲-۱۱-۱۰	۱۴-۹-۸-۷-۵	سطح دوم
۹. تصمیم‌گیری اخلاقی	۹	-۹-۸-۷-۵-۴-۳-۲-۱ ۱۴-۱۳-۱۲-۱۱-۱۰	۹	سطح اول
۱۰. خصوصیات فردی	-۱۲-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۵ ۱۴-۱۳	-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۵ ۱۳-۱۲	۱۳-۱۲-۱۱-۱۰	سطح سوم
۱۱. متغیرهای جمعیت‌شناختی	-۱۲-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۵ ۱۴-۱۳	-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۵ ۱۳-۱۲	۱۳-۱۲-۱۱-۱۰	سطح سوم
۱۲. زمینه شغلی	-۱۲-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۵ ۱۴-۱۳	-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۵ ۱۳-۱۲	۱۳-۱۲-۱۱-۱۰	سطح سوم
۱۳. تبعیت از قدرت	-۱۲-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۵ ۱۴-۱۳	-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۵ ۱۳-۱۲	۱۳-۱۲-۱۱-۱۰	سطح سوم
۱۴. ارتباطات	۱۴-۹-۸-۷-۵	-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱ ۱۴-۱۳-۱۲-۱۱-۱۰	۱۴-۹-۸-۷-۵	سطح دوم

علاوه بر این پس از تعیین روابط و سطح متغیرها مدل ساختاری تفسیری عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان فوتبال در پاسخ به این سؤال که عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان فوتبال از چند سطح تشکیل شده است و کدامیک از آنها به مراتب مهم‌تر است ارائه می‌شود.

با استناد به شکل (۱)، می‌توان گفت عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان فوتبال در چهار سطح قابل دسته‌بندی است، بنیادین‌ترین عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی نزد بازیکنان فوتبال محیط حرفه، محیط سازمان، محیطی قانونی،

محیط زندگی و ارزش‌های بنیادین است و شکل‌گیری صحیح آن‌ها می‌تواند زمینه‌ساز شکل‌گیری صحیح سایر لایه‌های الگو گردد. به این معنی که عوامل مؤثر در سطح چهارم زمینه‌ساز شکل‌گیری اجزای لایه سطح سوم که شامل خصوصیات فردی، متغیرهای جمعیت‌شناختی، زمینه‌شغلی و تبعیت از قدرت است می‌شود. به همین ترتیب لایه‌های سطح سوم زمینه‌ساز لایه سطح دوم که ترکیبی از عوامل الگوپذیری، انطباق با ارزش‌ها، ثمربخشی جمعی و ارتباطات است می‌شود. و سرانجام لایه دوم بسترساز شکل‌گیری لایه سطح اول است. لازم به ذکر است اجزای هر لایه با هم ارتباط تعاملی و بازگشتی دارند و به صورت یک شبکه با هم در ارتباط هستند.

شکل ۱- سطح‌بندی عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان فوتبال

Figure 1- Leveling of factors affecting moral decision-making of football players

سرانجام جهت شناخت تحلیل سیستمی عوامل مؤثر، میزان نفوذ و وابستگی آنها با استفاده از میک‌مک محاسبه شد که نتایج آن به شرح شکل (۲) بود.

شکل ۲- میزان نفوذ و وابستگی عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان فوتبال

Figure 2- The degree of influence and dependence of factors affecting the ethical decision-making of football players

با استناد به نتایج تحلیل میک‌مک، محیط سازمان، محیط حرفه، محیط زندگی، محیط قانونی و ارزش‌های بنیادین جزء متغیرهای اثرگذار بر سیستم هستند. الگوپذیری، انطباق با ارزش‌ها، ثمربخشی جمعی، ارتباطات و تصمیم‌گیری اخلاقی جزء متغیرهای وابسته سیستم و در نهایت خصوصیات فردی، زمینه شغلی، متغیرهای جمعیت‌شناختی و تبعیت از قدرت جزء متغیرهای پیوندی سیستم بودند.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف مدل‌سازی ساختاری-تفسیری عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان فوتبال انجام شد. در نتیجه تحلیل داده‌های کیفی ۱۴ عامل تحت عناوین محیط حرفه، محیط سازمان، محیط قانونی، محیط زندگی، الگوپذیری، ارزش‌های بنیادین، انطباق با ارزش‌ها، ثمربخشی جمعی، تصمیم اخلاقی، خصوصیات فردی، متغیرهای جمعیت‌شناختی، زمینه شغلی، تبعیت از قدرت و ارتباطات احصاء گردید. این یافته با نتایج مطالعه قنبری و همکاران (۱۴۰۰، ۶۷) مبنی بر اینکه نشان دادند تصمیم‌گیری اخلاقی افراد تحت تأثیر عوامل فردی و موقعیتی است همخوان است. همچنین این یافته با نتایج مطالعات مندعلی‌زاده (۱۳۹۹، ۱۴۷) به دلیل اینکه به عوامل قانونی و محیطی اشاره کرده بودند، مطالعات صفری دولو و همکاران (۱۴۰۰، ۲۰۹) به دلیل اینکه به عوامل سازمانی اشاره کرده بودند، حسین‌زاده و همکاران (۱۴۰۱، ۱۵۲) به جهت اینکه خصوصیات فردی و سازمانی را مطرح کرده بودند، لیونگ و همکاران (۲۰۲۰، ۸۹۳)، که به ارزش‌ها و عوامل سازمانی

اشاره کرده بودند، و نگیوان و همکاران (۲۰۲۱، ۳۲۵) مبنی بر اینکه گزارش کرده بودند که تصمیم‌گیری‌های اخلاقی متأثر از فرهنگ‌سازی و فرهنگ خانواده است همخوان است. در مقابل این یافته با نتایج مطالعه اوب و اوملیهینوا (۲۰۲۲، ۵۴) به دلیل اینکه گزارش کرده بودند که تجربه نقشی در تصمیم‌گیری اخلاقی ندارد، ناهمخوان است.

همچنین تحلیل داده‌ها نشان داد عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی دارای چهار سطح یا لایه می‌باشد. در این بین محیط سازمان، محیط حرفه، محیط زندگی، محیط قانونی و ارزش‌های بنیادین در بنیادین‌ترین لایه قرار داشتند که این مهم نشان می‌دهد برای حرکت در مسیر پیچیدگی تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان فوتبال در ابتدای امر بایستی ظرفیت سازمانی، حرفه، زندگی، محیط قانونی و بنیادین مورد نیاز این پدیده ایجاد شود. همچنین مشخص گردید عامل‌های مذکور با قرار گرفتن در ربع بالا و سمت چپ نقشه نفوذ و وابستگی به طور مشخص متغیرهای اثرگذار بر سیستم تصمیم‌گیری اخلاقی (دارای اثرگذاری زیاد و اثرپذیری کم) می‌باشند. ویژگی بارز عوامل نامبرده این است که بیشترین تأثیرگذاری را در سیستم دارند و به مثابه «بحرانی‌ترین» شاخص‌ها، وضعیت سیستم و تغییرات آن وابسته به آنهاست و توسط سیستم تصمیم‌گیری، چندان قابل کنترل نیستند. چرا که تأثیرپذیری آن‌ها در موضوع پژوهش (تصمیم‌گیری بازیکنان فوتبال) نسبتاً کم است و تغییر آن‌ها وابسته به تغییر در عوامل بسیار دیگر است. در مجموع این نیروها، باید به عنوان نیروهای کلیدی محیطی مؤثر بر فعالیت‌ها و تعاملات آینده تصمیم‌گیری بازیکنان شناخته شوند و همواره شرایط آن‌ها را برای تنظیم سیاست‌ها و برنامه‌ها رصد کرد. چرا که تغییر در این عوامل، می‌تواند منجر به تغییرات در سایر عوامل مؤثر در موضوع پژوهش شود.

دلیل اینکه محیط سازمان یکی از بنیادی‌ترین عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری تشخیص داده شد این است این انتظارات باشگاه، مشکلات مالی آن‌ها و گاهاً ضعف مدیریت در کنار نبود و رقابت زمینه‌ساز بی‌اخلاقی و تصمیم‌گیری غیراخلاقی می‌شود. در نتیجه نمی‌توان تصمیم‌گیری اخلاقی را بدون توجه به نقش آن‌ها تفسیر کرد و هر اندازه محیط سازمانی برای تصمیم‌گیری اخلاقی فراهم نگردد به تناسب آن بی‌اخلاقی شکل می‌گیرد. موضوعی که پیش‌تر اوائل و سیوکر (۲۰۲۲، ۶۵۳) نیز به آن اشاره کرده بودند و بیان داشتند هر اندازه ورزش به سمت نتیجه‌گرایی برود به همان اندازه از ارزش‌های اخلاقی فاصله می‌گیرد. همچنین دلیل اینکه محیط قانونی نیز یک عامل بنیادی تشخیص داده شد این است که محیط قانونی نقش یک محرک بازدارنده را بازی می‌کند و مادامیکه قوانین مناسب و اصولی و در عین حال الزام‌آور وجود نداشته باشد بازیکن تمایلی به اینکه تصمیم‌گیری اخلاقی بکند ندارد. در مقابل اگر قوانین منطبق با اصول و قواعد اخلاقی باشد و همزمان با آن بخش‌نامه‌های دقیق اخلاقی وجود داشته امکان دارد تصمیمی که بازیکن می‌گیرد اخلاقی باشد. علاوه بر این دلیل اینکه محیط حرفه در سطح چهارم قرار داشت این است که سازمان لیگ، فدراسیون فوتبال، اصحاب رسانه، کمیته انضباطی، سازمان‌های ورزشی، مدیر برنامه و باشگاه به‌عنوان مصادیق حرفه همواره تصمیم بازیکنان را دستخوش تغییر می‌کنند و نمی‌توان نقش آن‌ها را نادیده در نظر گرفت.

افزون بر این مشخص گردید خصوصیات فردی، زمینه شغلی، متغیرهای جمعیت‌شناختی و تبعیت از قدرت جزء متغیرهای پیوندی سیستم تصمیم‌گیری بازیکنان فوتبال می‌باشند، چرا که هم تأثیرگذاری زیادی در تصمیم‌گیری دارند و هم از عوامل اثرگذار تأثیر می‌پذیرند. لازم به ذکر است این متغیرها حوالی خط قطری ماتریس در ناحیه بالا و سمت راست ماتریس تأثیرات قرار دارند و طبیعت آن‌ها با ناپایداری آمیخته است، زیرا هر عمل و تغییری بر روی آن‌ها، واکنش و تغییر بر دیگر شاخص‌ها را به دنبال خواهد داشت و می‌تواند موضوع کنش و واکنش سیاست‌گذاران باشند و وضعیت آن‌ها در طراحی برنامه‌ها و اقدام‌ها به طور ویژه لحاظ گردد. بنابراین از این متغیرها گاهی به عنوان متغیرهای هدف و یا "متغیرهای ریسک" یاد می‌شود چراکه

آنها به خاطر تأثیرپذیری و عدم قطعیت بالاتر (در مقایسه با متغیرهای تأثیرگذار و تأثیرپذیر)، هدف مناسب‌تری برای تمرکز اقدامات و برنامه‌ها به شمار می‌روند.

سرانجام مشخص گردید الگوپذیری، انطباق با ارزش‌ها، ثمربخشی جمعی، ارتباطات و تصمیم‌گیری اخلاقی با قرار گرفتن در قسمت پایین و سمت راست ماتریس نفوذ و وابستگی، جزء عوامل تأثیرپذیر سیستم می‌باشند. ویژگی بارز متغیرهای تأثیرپذیر این است که نسبت به تکامل سایر متغیرهای تأثیرگذار و پیوندی بسیار حساس بوده و متغیرهایی هستند که قابلیت تأثیرپذیری بالاتری دارند و از طریق هماهنگی و اثرگذاری بر آنها می‌توان برای تحقق آینده مطلوب، تلاش و برنامه‌ریزی کرد یا از اثرات منفی آنها کاست. از این جهت، این عامل‌ها، اصطلاحاً یک شاخص خروجی برای سیستم تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان به‌شمار می‌روند.

با اقتباس از نتایج حاصل شده می‌توان گفت که تصمیم‌گیری اخلاقی به عنوان ستاده تابع نهادهای مختلف با کارکردهای مختلف است و تحقق تصمیم‌گیری اخلاقی جزء در سایه توجه به این نهادهای امکان‌پذیر نیست و این مهم خود تنها در صورتی محقق می‌شود که به محیط سازمان، محیط حرفه، محیط زندگی، محیط قانونی و ارزش‌های بنیادین به عنوان ریشه‌ای‌ترین لایه‌های تصمیم‌گیری اخلاقی توجه شود. شایان ذکر است این تحقیق با محدودیت‌های همراه بوده است که در تصمیم‌گیری اخلاقی لازم است مورد توجه واقع شود. محدودیت اول اینکه این تحقیق صرفاً نظرات ورزشکاران فوتبال را منعکس کرده است، لذا نظرات آنها قابل تعمیم به تمامی ذینفعان ورزش فوتبال نیست. محدودیت دیگر اینکه در این پژوهش تصمیم‌گیری اخلاقی با محوریت بازیکنان فوتبال بررسی شده است لذا نمی‌توان شاخص‌ها و عوامل مؤثر شناسایی شده را به سایر ورزش‌ها تعمیم داد. سرانجام اینکه برخی از باشگاه‌های فوتبال با مشارکت بازیکنان‌شان در انجام فاز کیفی تحقیق مخالفت کردند و براساس آن مشارکت‌کنندگان مطالعه کیفی از هفت باشگاه و به‌طور خاص بیشترین آنها از باشگاه گل‌گهر سیرجان انتخاب شدند که تعمیم‌دهی نتایج را با محدودیت همراه می‌کند. بنابراین به پژوهشگران آینده پیشنهاد می‌شود که دیدگاه کلیه ذینفعان ورزش فوتبال را با محوریت تصمیم‌گیری اخلاقی و غیراخلاقی در فوتبال بررسی نمایند و با استفاده از یک مطالعه تطبیقی تفاوت‌ها و شباهت‌های دیدگاه هر گروه را شناسایی کنند. همچنین به پژوهشگران آینده پیشنهاد می‌گردد که شاخص‌های مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی را برای سایر لیگ‌های ورزشی شناسایی کنند.

براساس نتایج حاصل شده به مسئولان و مدیران سازمان لیگ، فدراسیون فوتبال، باشگاه‌های ورزشی و نهادهای فرهنگی مربوطه پیشنهاد می‌شود که هم‌افزایی و شبکه‌سازی آموزش، ترویج اخلاق‌مداری، تنبیه و نهادینه‌سازی را به مثابه راهبردهای ارتقاء تصمیم‌گیری اخلاقی در دستور کار قرار دهند. شایان ذکر است آموزش اخلاق‌مداری در سطوح پایه، آموزش اخلاق‌مداری در مدرسه، آموزش کنترل خشم و هیجانات، محرومیت مالی، محرومیت از تیم، فسق قرارداد، محرومیت از ورزش، ارائه و اجرای برنامه مدون پیرامون اخلاق‌مداری، تبلیغ اخلاق‌مداری، معرفی بازیکنان اخلاق‌مدار، انجام کارهای فرهنگی درون باشگاه و الگوسازی بازیکنان اخلاق‌مدار لازم است به‌عنوان اقدامات عملیاتی در راستای تحقق اهداف راهبردی مورد توجه قرار گیرد.

تقدیر و تشکر

از تمامی افرادی که در انجام این تحقیق محققین را یاری نمودند تقدیر و تشکر به عمل می‌آید

منابع

1. Anderson, J. E. (2019). *Decreasing unethical behaviors in financial institutions* (Doctoral dissertation, Walden University).
2. Arrami, N., & QingXiang, Y. (2022). Impact of Ethical Training on Auditors' Ethical Decision Making in Morocco. *Studia Universitatis Vasile Goldiș Arad, Seria Științe Economic*, 32(2), 41-64.
3. Berne, E. (2016). *Transactional analysis in psychotherapy: A systematic individual and social psychiatry*. Pickle Partners Publishing.
4. Eyo, N. A., & Hasan, N. A. M. (2021). The Influence of Self-Efficacy in Ethical Consideration and Decision-Making Processes. *Romanian Journal of Communication and Public Relations*, 23(3), 25-45.
5. Gentile, A., Milovanovic, I., Pišot, S., Bianco, A., & Lavanco, G. (2022). Moral Disengagement in Youth Athletes: A Narrative Review. *Journal of Functional Morphology and Kinesiology*, 7(2), 1-13.
6. Ghanbari, Vahid., Latifi, Maitham., Islambolchi, Alireza., and Asghari Sarem, Ali. (1400). Explaining the native pattern of ethical decision-making in people's organizations. *Ethics in Science and Technology*, Volume 16, Number 3, pp. 75-67.(in Persian)
7. Good, M. C., & Schwepker Jr, C. H. (2022). Stop making excuses: reducing unethical behavior and improving performance and relationship quality. *Journal of Business-to-Business Marketing*, 1-20.
8. Gorane, S. J., & Kant, R. (2013). Modelling the SCM enablers: an integrated ISM-fuzzy MICMAC approach. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 25(2); 263-286.
9. Guo, H., Liu, B., & Yang, Z. (2022). Machine Learning-Based Emotion Factor Analysis of Sport Fan Community. *Security and Communication Networks*, 2022.
10. Guvendi, B., & Isim, A. T. (2019). Moral Disengagement Level of Team Athletes Depending on Unethical Behaviors They Perceived from Their Coaches. *Journal of Education and Learning*, 8(4), 83-92.
11. Hosseinpour, Saeed, Khordiar, Sina, Khozin, Ali, and Mohammadi Nodeh, Fazel. (1400). Investigating the effect of mental health and perfectionism on the ethical decision making of accountants with the role of procrastination as a mediator. *Bi-Quarterly Journal of Value and Behavioral Accounting*, Year 6, Number 11, pp: 93-121.(in Persian)
12. Hossein-zadeh, Amir., Abdi, Rasul., Pak-Maram, Asgar., and Rezaei, Nader. (1401). Ethical accounting decision making model. *Ethics in Science and Technology*, Volume 17, pp: 152-182.(in Persian)
13. Karataş, E. Ö., & Karataş, Ö. (2022). Investigation of the Level of Susceptibility to Ethical Values of Sports High School Students. *Pakistan Journal of Medical & Health Sciences*, 16(02), 390-390.
14. Kavussanu, M., Yukhymenko-Lescroart, M. A., Elbe, A. M., & Hatzigeorgiadis, A. (2020). Integrating moral and achievement variables to predict doping likelihood in football: A cross-cultural investigation. *Psychology of Sport and Exercise*, 47, 101518.
15. Kamli, F., Manochehri Nezhad, M., & Hakakzadeh, M. (2020). Designing an Ethical Decision-Making Model for Professional Football Referees in Iran. *Sport Psychology Studies*, 9(34), 235-258.
16. Leong, L. W., Ho, T. C., Teo, P. C., & Choo, L. S. (2020, November). Factors Influencing Ethical Decision Making: A View Through Engineering Consultancy Firm in Malaysia. In *2020 International Conference on Decision Aid Sciences and Application (DASA)* (pp. 893-897). IEEE.
17. Mandalizadeh, Zainab. (2019). Designing a model for the institutionalization of ethics in sports. *Ethics in Science and Technology*, Volume 15, Number 4, pp. 154-147.(in Persian)
18. Manouchehri, J. (2021). The Consequences of Endorser's Doping Scandal in Sport Marketing. *Sport Management Studies*, 13(66), 17-54. (In Persian).
19. McManus, J. (2018). Hubris and unethical decision making: The tragedy of the uncommon. *Journal of Business Ethics*, 149(1), 169-185.
20. Nguyen, L. A., Dellaportas, S., Vesty, G. M., Jandug, L., & Tsahuridu, E. (2021). The influence of organizational culture on corporate accountants' ethical judgment and ethical intention in Vietnam. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 35(2); 325-354.
21. Oboh, C. S., & Omolehinwa, E. O. (2022). Socio demographic variables and ethical decision-making: a

- survey of professional accountants in Nigeria. *RAUSP Management Journal*, 57, 131-148.
22. Rainone, N. A., Watts, L. L., Mulhearn, T. J., McIntosh, T. J., & Medeiros, K. E. (2021). The impact of happy and sad affective states on biases in ethical decision making. *Ethics & Behavior*, 31(4), 284-300.
  23. Rayat. A., Sajjadi. S. N., & Rajabi. H., & Rayat. M. (2020). Ethical issues Iran sport media: Perceptions of professional football players. *Sport Management Studies*, 12(59), 37-52. (Persian).
  24. Safari Dolo, Mitra, Fahim Devin, Hassan, Peymanizad, Hossein, and Keshtidar, Mohammad. (1400). Identifying and explaining factors affecting the development of ethics in university sports. *Research in educational sports*, volume 9, number 23, pp: 234-209.(in Persian)
  25. Sturm, R. E. (2017). Decreasing unethical decisions: The role of morality-based individual differences. *Journal of Business Ethics*, 142(1), 37-57.
  26. Ünal, E., & Çeviker, A. (2022). The Ethical and Unethical Behaviors That Women Volleyball Players Observed on Their Coaches. *Pakistan Journal of Medical & Health Sciences*, 16(02), 653-653.
  27. Watts, L. L., Medeiros, K. E., McIntosh, T. J., & Mulhearn, T. J. (2021). *Ethics training for managers: Best practices and techniques*. Routledge: New York.
  28. Wu, Y., Hu, J., & Li, W. (2022). The link between online gaming behaviour and unethical decision-making in emerging adults: the mediating roles of game cheating and moral disengagement. *Behaviors & Information Technology*, 1-14.

